

БЕОГРАД - На данашњи дан 2012. преминуо је Чедомир Попов, српски историчар, академик. Рођен у Меленцима, Банат, био је професор Филозофског факултета у Новом Саду, на предмету Општа историја новог века. Докторирао је 1970. тезом "Став Француске према Србији од Франкфуртског мира 1871. до Берлинског конгреса 1878. године". Био је редовни члан САНУ од 1992. као и председник Матице српске. Објавио 14 књига и више од 450 научних и публицистичких радова, као и 8 књига архивске грађе. Његово вероватно најпознатије дело је "Грађанска Европа I-III".

Данас је четвртак, 8. јун, 159. дан 2023. До краја године има 206 дана.

632 - Умро је оснивач ислама Мухамед.

1695 - Умро је холандски астроном, математичар и теоријски физичар Кристијан Хајгенс, који је 1655. открио тајну изгледа Сатурновог прстена посматраног са Земље и објаснио промене тог изгледа током хелиоцентричног кретања Сатурна. Открио је и Сатурнов сателит Титан и тачно одредио трајање његове револуције. Закључио је да су меридијани Земље елиптични, спљоштени на половима, као последица ротације планете. Пронашао је законе судара тела, поставио закон центрифугалне силе, засновао ундулациону теорију светлости, објаснио начин простирања светлости ("Хајгенсов принцип"). Конструисао је 1657. часовник са секундарним клатном (HoroLogium oscillatorium) и увео га за мерење времена при астрономским посматрањима. У сарадњи с братом конструисао је више астрономских дурбина великих жижних даљина.

1809 - Умро је енглески политичар и писац Томас Пејн, отац америчке независности. Отишао је у Америку 1774. и у наредних десетак година објавио је низ списа, укључујући "Здрав разум" и "Кризу", којима је подстицао борбу америчких колониста против британске колонијалне управе. По повратку у Енглеску почетком деведесетих година 18. века објавио је дело "Права човека", као одговор на оспоравање Француске револуције.

Прогоњен, склонио се у Француску и постао члан Конвента (Скупштина). Једва је избегао гиљотину пошто се успротивио погубљењу француског краља Луја XVI. У САД се вратио 1802, али је постао непопуларан због опозиције првом америчком председнику Џорџу Вашингтону.

1810 - Рођен је немачки композитор и музички писац Роберт Александер Шуман, један од најзначајнијих представника романтизма. Истакао се као лиричар и аутор клавирских минијатура. Основао је часопис "Neue Zeitschrift fur Musik" у којем се одлучно борио против конзервативизма у музици. Његови концерти су образац раноромантичарске музике, оркестарска музика је продуховљена и експресивна, а соло песме одликује јединство тона и речи. Дела: симфоније, "Концерт у а-молу за клавир и оркестар", концерти за клавир, концерти за виолончело, циклуси соло песама "Песникова љубав", "Љубав и живот жене", клавирске композиције "Карневал", "Симфонијске етиде", "Дечје сцене".

1814 - Рођен је енглески писац Чарлс Рид, чији је обимни историјски роман "Манастир и огњиште" надахнут списима и животом холандског хуманисте Еразма Ротердамског. Написао је више романа с "тезом", у којима је подвргао оштрој критици енглески казнени систем и злоупотребе у лудницама. Остала дела: романи "Никад није исувише касно", "У готову", "Грифит Гонт".

1869 - Рођен је амерички архитекта Френк Лојд Рајт, један од твораца модерне функционалне архитектуре. Први је у САД употребио армирани бетон и индустријски грађевински материјал и снажно је утицао на савремену архитектуру. Конструисао је низ грађевина, укључујући Гугенхајмов музеј у Њујорку и хотел "Империјал" у Токију.

1871 - Аустроугарски владар Франц Јозеф објавио је одлуку о развојачењу Војне границе, што је коначно довршено 1873.

1876 - Умрла је француска књижевница Жорж Санд, претеча феминизма, аутор сентименталних, социјалних и сеоских романа и прича. Оставила је обимну преписку као и мемоаре. Дела: "Индијана", "Лелија", "Консуело", "Ђавоља бара", "Нахоче Франсоа", "Мала Фадета", "Она и он", "Маркиз д'Вимер", "Мајстори трубачи", "Повест мог живота".

1883 - Француска је успоставила потпуну контролу над Тунисом, њеним протекторатом од 1881.

1916 - Рођен је енглески биохемичар Френсис Хенри Комптон Крик, добитник Нобелове награде за медицину 1962. Разјаснио је структуру и облик молекула дезоксирибонуклеинских киселина и њихову улогу у преношењу наследних особина.

1921 - Рођен је председник Индонезије Сухарто. Генерал Сухарто, којег су симпатизери назвали "оцем развоја", водио је своју земљу 32 године. На политичку сцену доспео је 1965. војним ударом. Као изразити антикомуниста, уживао је подршку САД и успео је да обезбеди дуг период привредног успона, али и консолидацију многонационалне Индонезије. С друге стране, оптуживан је за бруталност према неистомишљеницима, као и за корупцију и злоупотребе. Свргнут је с власти 21. маја 1998. у јеку велике економске кризе и масовних протеста у Џакарти.

1929 - Маргарет Бондфилд је постављена за министра рада, поставши прва жена члан владе у британској историји.

1937 - У Београду су одржане антинемачке демонстрације прокомунистичких радника и студената поводом доласка шефа немачкедипломатије Константина фон Нојрата. Нојрат је тада посетио Мађарску, Југославију и Бугарску.

1940 - Немачке крстарице "Шарнхорст" и "Гнајсенау" у Другом светском рату су у мору наспрам северних обала Норвешке потопиле британски носач авиона "Глоријус" и разараче "Ардент" и "Акаста", усмртивши више од 1.500 људи.

1941 - Британске снаге и јединице Слободне Француске извршиле су инвазију Сирије да би спречиле оснивање база Сила осовине. У борбама с трупама француског вишијевског председника владе генерала Петена, из строја је избачено 4.600 Британаца, али је одбрана Суецког канала померена за око 400 километара на север.

1942 - Јапанске подморнице су у Другом светском рату бомбардовале највећи

аустралијски град Сиднеј.

1943 - Умро је српски математичар Михајло Петровић, познат као Мика Алас, оснивач београдске математичке школе, професор Универзитета у Београду, члан Српске краљевске академије и низа иностраних академија. Као дечак научио је рибарски занат, који је необично волео, и положио мајсторски испит рибарског еснафа, отуда надимак "Мика Алас". Написао је више од 400 радова из теоријске и примењене математике, математичке физике и хемије, механике, геометрије и опште феноменологије. Творац је математичке феноменологије, теорије математичких спектра која је практично примењена у астрономским, статистичким и другим израчунавањима и веома је допринео математичкој анализи, посебно теорији диференцијалних једначина и теорији функција. Дела: "Квалитативна интеграција диференцијалних једначина", "Елементи математичке феноменологије", "Феноменолошко пресликавање", "Предавања о математичким спектрима", путописи "Кроз поларну област", "У царству гусара", научна публицистика "Јегуље".

1965 - Армија САД у Јужном Вијетнаму овлашћена је да предузима офанзивне операције.

1972 - Фотограф агенције "Асошијетед Прес" Ник Ут, у селу Транг Банг, засутом америчким напалм бомбама, снимио је вијетнамску девојчицу која захваћена пламеном трчи раширених руку. Потресна фотографија деветогодишње Фан Ти Ким Фук, обишла је свет и постала један од симбола ужаса рата у Вијетнаму. Њен аутор награђен је Пулицеровом наградом.

1973 - Франциско Франко предао је положај председника владе Шпаније адмиралу Луису Кареру Бланку, задржавши функцију шефа државе. Кареро Бланко, за којег се веровало да ће бити Франков наследник, убрзо је страдао у спектакуларном атентату који је извела ЕТА.

1986 - Упркос медијских подсећања да је био нацистички официр, који се истицао, током Другог светског рата у окупираној Југославији и Грчкој, бивши генерални секретар УН Курт Валдхајм изабран је за председника Аустрије.

1991 - Званично је саопштено да је у Заливском рату погинуло 100.000 Ирачана и 203 војника међународних снага, од којих 144 Американца.

1993 - Бежећи пред великом муслиманском офанзивом на подручју Травника, око 8.000 Хрвата, огромном већином цивила, нашло је уточиште на планини Влашић, која се налазила под контролом Срба.

1993 - У свом париском стану убијен је Рене Буске, шеф француске полиције током нацистичке окупације земље у Другом светском рату.

1995 - Амерички маринци евакуисали су капетана Скота О'Грејдија, пилота авиона F-16, којег је шест дана раније у северозападној Босни оборила противваздушна одбрана Војске Републике Српске.

1998 - Умро је нигеријски генерал Сани Абача, чиме је после више од четири године окончана његова владавина, а власт је преузео девети војни управљач у историји најмногољудније афричке земље генерал Абдулсалам Абубакар.

2003 - Пољаци су огромном већином на референдуму гласали за прикључење земље Европској унији.

2006 - У Уједињеним нацијама, у Њујорку, подигнута је застава Србије. У присуству председника Србије Бориса Тадића, застава Државне заједнице СЦГ замењена је државном заставом Републике Србије, чиме је озваничен континуитет чланства Србије у Светској организацији.

2008 - Умро је Шабан Бајрамовић, ромски музичар из Ниша, светског угледа. Аутор је више од 350 оригиналних песама и извршио је велики утицај на савремену "World music".

2008 - Умро је српски књижевник Мома Димић. Рођен је у Београду, где је дипломирао

филозофију на Филозофском факултету. Имао само 22 године када је написао роман о Толу Манојловићу, који је доживео стотине извођења па и ТВ адаптацију. Аутор је сценарија за филм "Како сам систематски уништен од идиота". Објавио је око 40 књига, а са шведског је превео десетак наслова. Преводио је и са енглеског. Био је дугогодишњи уметнички директор Београдских међународних сусрета писаца.

2012 - Вук Јеремић, дугогодишњи министар спољних послова Србије, изабран је за председника Генералне скупштине УН. Од 193 земље чланице УН, за Јеремића је на Ист риверу гласало 99, док је његовог противкандидата, литванског амбасадора у УН Далијуса Чекулиса, подржало 85 земаља. Мандат председавања Генералном скупштином УН траје годину дана, почев од септембра.

2014 - На аеродрому у Карачију, Пакистан, догодио се терористички напад у којем је погинуло 26 особа, међу којима и 10 нападача као и четири радника аеродрома. Група локалних талибанских екстремиста извршила је напад као одмазду због смрти њиховог лидера Хакимулаха Мехсуда који је убијен у нападу америчке беспилотне летелице новембра 2013. године.